

Сезона 2016/2017

Уторак, 6. септембар 2016. године
Концертна дворана Чајковски у 19 часова

ГОСТОВАЊЕ У МОСКВИ

Диригент: **Данијел Рајскин**
Солиста: **Немања Радуловић**, виолина

Николај Римски-Корсаков
Фантазија на српске теме, оп. 6

Трајање: око 7 минута

Арам Хачатурјан
Концерт за виолину и оркестар

Allegro con fermezza
Andante sostenuto
Allegro vivace

Трајање: око 35 минута

Антоњин Дворжак
Симфонија бр. 9, оп. 95 у е-молу (*Из Новог света*)

Adagio. Allegro molto
Largo
Scherzo. Molto vivace
Allegro con fuoco

Трајање: око 40 минута

Концертмајстори: **Тијана Милошевић** и **Мирослав Павловић**

На предлог композитора и припадника еминентне *Руске петорке*, Милија Балакирјева, млади уметник **Николај Римски-Корсаков** (1844-1908) је 1867. године написао ***Фантазију на српске теме***. Балакирјев је желео да, уз своју *Чешку увертуру*, укључи и једно ново дело, које ће бити изведено на концерту пан-словенске музике. Због тога је и прикупио неколико српских тема, које је уступио Корсакову за даљи рад. Композитор га је написао у једном даху, а касније је изјавио да није био толико инспирисан пан-словенским осећањима, колико лепотом самих тема. На премијери, 24. маја 1867. године, дириговао је Милиј Балакирјев, а дело је доживело велики успех. Чајковски је, годину дана касније, у једној концертној критици похвалио оркестрацију и структуралну инвентивност композиције, што је младом Корсакову коначно отворило врата ка тада већ утицајној *Руској петорци*.

Двадесет година касније, Римски-Корсаков је ревидирао ово дело које је потом штампано у варијанти која се изводи и данас.

Концерт за виолину и оркестар совјетско-јерменског композитора **Арама Хачатурјана** (1903-1978), настао је 1940. године. Посвећен је великом руском виолинисту Давиду Ојстраху, који га је 16. септембра исте године премијерно извео у Москви. Дело је доживело одличну рецепцију публике и критике, и 1941. године добило *Стаљинову награду* за уметност. Ојстрах је активно учествовао у изради соло деонице, а чак је на крају и сам написао каденцу, која се значајно разликовала од оригиналне композиторове каденце.

Ово дело једно је од три концерта које је Хачатурјан написао за чланове реномираног *Сојветског клавијеског трија*, који је у томк саставу наступао од 1941. до 1963. године. Клавијески концерт написан је 1936. године, за Љева Оборина, а Концерт за виолончело и оркестар 1946. године, за Свјатослава Кнушевицког.

Концерт за виолину и оркестар је данас једно од стандардних дела репертоара 20. века намењеног овом инструменту, а његова популарност траје и данас. Тако је и чувени француски флаутиста Жан-Пјер Рампал, 1968. године урадио транскрипцију дела за флауту, уз велику подршку самог Хачатурјана. Иако је каденца првог става у Рампаловој транскрипцији потпуно другачија, у остатку композиције Рампал се у потпуности држао оригинала, па је и овај аранжман заступљен на савременом концертном репертоару.

Период трогодишњег боравка **Антоњина Дворжака** (1841-1904) у Америци у највећој мери обележила је његова последња, ***Девета симфонија*** у е-молу из 1893. године. Ово дело, популарно названо ***Из новог света***, настало је као поруџбина Њујоршке филхармоније, која је и извела 16. децембра 1893. године у *Карнеги Холу*, под управом Антона Сејдла. Управо је овај поднаслов унео бројне забуне у тумачења порекла тематског материјала дела. Да ли је композитор пишући симфонију био опчињен мислима о домовини, или је јача била инспирација различитим народима и расама које је Дворжак срео по доласку у Америку (на првом месту Индијанцима и Афроамериканцима), до сада није утврђено. Једино што јесте јасно је чињеница да Дворжак нигде није користио

директне цитате већ постојећих мелодија, већ је створио потпуно оригиналну музику.

Симфонија је написана у класичној четвороставачној сонатној форми, са традиционално распоређеним темпима. Најпознатији је други став, који доноси носталгичну мелодију поверену енглеском рогу. Деценијама касније, на ту мелодију додати су стихови, и она је постала веома популарна у Америци. Ову мелодију, као и тему коју је искористио у трећем ставу, Дворжак је планирао да употреби и у својој опери *Песма Хијавате*, коју никада није реализовао до краја. Данас, Девету симфонију америчка нација сматра *амбасадором* своје уметничке музике у свету.

Асја Радоњић